

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 30.
(OR. en)

11143/23

ECOFIN 668
UEM 202
SOC 494
EMPL 345
COMPET 689
ENV 768
EDUC 281
RECH 313
ENER 404
JAI 914
GENDER 145
ANTIDISCRIM 139
JEUN 183
SAN 420

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	9838/1/23 REV 1
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 613 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 613 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Ciprus 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretétekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Ciprus 2021. május 17-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Ciprus kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁶ ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1.

- (10) Ciprus 2023. május 9-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 2-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Ciprusnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Ciprusra vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Ciprus által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ciprus általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt a Ciprus által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Ciprus vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Cipruson makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A magánszektorbeli, kormányzati és külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőség összességében mérséklődött, de továbbra is aggodalomra ad okot. Mindenekelőtt a nagy adósságok – a nemteljesítő hiteleket is beleértve – csökkentek jelentősen, és ez a tendencia várhatóan folytatódik, ugyanakkor a folyó fizetési mérleg hiánya változatlanul problémát jelent. A magánszektor adósságállománya – a Covid19-válság miatt a 2020-as év kivételével – 2015 óta mérséklődik, és a várakozások szerint 2023-ban és 2024-ben a nominális GDP-növekedés kedvező hatásának köszönhetően tovább csökken. Mindazonáltal a magasabb kamatlábak nyomást gyakorolhatnak az adósságszolgálatra, mivel túlsúlyban vannak a változó kamatozású hitelek. A magán- és a külső adósságállomány alakulását befolyásolják a Cipruson működő különleges célú gazdasági egységek, amelyek hozzájárulnak az adósság szintek emelkedéséhez, de a gazdaságra nézve korlátozott kockázatot jelentenek. Az elmúlt években jelentősen csökkent a bankok által tartott nemteljesítő hitelek állománya, aminek hátterében a nemteljesítő hitelek értékesítése, leírás, készpénztörlesztések, „hitelgyógyulás” és adósság-eszköz csereügyletek állnak. Az államadósság folyamatosan csökken, már kisebb a világjárvány előtti szintnél, és a várakozások szerint 2023-ban és 2024-ben tovább mérséklődik. A turizmus fellendülése ellenére az erőteljes belföldi kereslet és a magas energiaárak hatására 2022-ben tovább nőtt a folyó fizetési mérleg hiánya, amely 2023-ban és 2024-ben várhatóan némileg csökken, de továbbra is jelentős marad. A szakpolitikai válaszingyázások kedvező eredménnyel jártak. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amely várhatóan hozzájárul a gazdaság diverzifikálásához, az exportnövekedés támogatásához és az olajimporttól való túlzott függés enyhítéséhez. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében 2022 közepén elfogadták a hitelfelvásárló társaságokról és a hitelgondozókról szóló törvényeket módosító csomagot, amelynek célja a munkakörülmények javítása és a nemteljesítő hitelek csökkentése. Számos hosszabbítást követően idén februárban megszűnt a jelzálogok érvényesítésének felfüggesztése: a hatékony jelzálog-érvényesítési keret kulcsfontosságú eszközként ösztönzi a hitelfelvevőket a hitelek átstrukturálásában való részvételre, hozzájárul a gazdaságban felhalmozódott nemteljesítő hitelek további csökkentéséhez, valamint a magánszektor eladósodottságának visszaszorításához és a fizetési fegyelem javításához.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Ciprus államháztartási egyenlege javult: a 2021. évi GDP-arányos 2,0 %-os hiány 2022-ben 2,1 %-os többletre változott, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 101,2 %-ról 2022 végére 86,5 %-ra esett.
- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartozott az üzemanyagtermékek jövedéki adójának (a benzin és a dízelolaj esetében literenkénti 7 centes, a fűtőanyagok esetében pedig 5,37 centes) csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a lakossági villamosenergia-fogyasztás hozzáadottértékadókulcsának 19 %-ról 9 %-ra (a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások esetében 5 %-ra) történő csökkentése, míg az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartozott a villamosenergia-díjak emelkedéséhez kapcsolódó támogatás, amely a kiadásnövekedés 50–100 %-át tette ki. Az említett támogatási intézkedés végrehajtása keretében a kormány kifizetéseket teljesít a teljes mértékben állami tulajdonú ciprusi villamosenergia-hatóságnak. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,7 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 2,9 %-ról 2022-ben a GDP 0,3 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁷, hogy Ciprus 2022-ben – többek között az eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

⁷ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Ciprus 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 58. o.).

- (16) A Bizottság becslései szerint 2022-ben semleges költségvetési irányvonal⁸ érvényesült, ami a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Ciprus – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,6 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközökkel származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése annak tudható be, hogy más uniós alapok esetében új programozási időszak vette kezdetét. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal⁹ számára. Ciprus tehát nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése semleges hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Ciprus tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra, az azt követő időszakra vonatkozóan pedig összhangban van azzal. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal, 2024-ben pedig 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2023-ban 2,3 %-os, 2024-ben pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy a belső kereslet kisebb mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez.

⁸ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁹ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos államháztartási többlet a 2022. évi 2,1 %-ról 2023-ban kis mértékben, 2,0 %-ra csökken. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 86,5 %-ról 2023 végére várhatóan 81,1 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,8 %-ának megfelelő költségvetési többletet prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált többlettel. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 80,4 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.
- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, így különösen az üzemanyagtermékek jövedéki adójának csökkentése valamennyi fogyasztóra vonatkozóan, valamint a villamosenergia-díjak emelésével összefüggésben nyújtott támogatás. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,4 %-ának felel meg¹⁰. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések legtöbbször nem irányul célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és sok közülük nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ebből adódóan a Tanács 2022. július 12-i ajánlásának¹¹ való megfelelés értékelése során figyelembe veendő célzott támogatási intézkedések összegét a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 0,0 %-ára becsüli (szemben a 2022. évi 0,1 %-kal).

¹⁰ Az adatok az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹¹ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 104. o.).

- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Ciprus 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal¹², figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Ciprusnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Ciprusnak azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.
- (21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal nagyjából semleges lesz (a GDP –0,1 %-a). 2022-ben a költségvetési irányvonal semleges volt (a GDP 0,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,0 %-ának megfelelő semleges hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökkent. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP 0,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,8 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára¹³. Ezért Ciprus addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ciprus a zöld és digitális átállást, valamint az energiabiztonságot célzó közberuházásokat tervez, amelyek a ciprusi villamosenergia-piac szabályozási rendszerére, új, energiahatékony épületek – többek között egy új pszichiátriai klinika – építésére, az iskolák energiahatékonyági korszerűsítésére, valamint Nicosia és Larnaca régió vízbiztonságának egy tározó építése révén történő megerősítésére irányulnak, és ezeket a beruházásokat részben az eszközökből és más uniós alapokból kívánja finanszírozni.

¹² A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Ciprus esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 8,2 %-ra tehető.

¹³ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos semleges hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2024-ben várhatóan a GDP 2,3 %-ára nő. A többlet 2024-re várt növekedése főként a társadalombiztosítási járulékok 2024. január 1-től esedékes növelését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 72,9 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 2,1 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált többlettel. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 72,5 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-re. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) Programja szerint Ciprus 2023-ban tervezi teljesíteni a GDP 0,0 %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP +0,9 %-ának, 2024-ben pedig a GDP +1,3 %-ának megfelelő mértékű lesz, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést. A 2024-ben követendő prudens költségvetési politika hozzá fog járulni a külső pozíció megerősítéséhez is.
- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások¹⁴ 2024-ben 3,6 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,0 %-ról 2,8 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint magasabb GDP mellett fennálló változatlan nominális beruházási szintet tükröz.

¹⁴ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási többlet 2025-ben várhatóan 2,3 % marad, 2026-ban pedig 2,4 %-ra nő. Ezért az államháztartási egyenleg a tervek szerint a program időhorizontjában megfelel a Szerződésben rögzített vonatkozó referenciaértéknek. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 72,9 %-ról 2026 végére várhatóan 60,1 %-ra csökken.
- (28) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban fennáll a késedelem kockázata. Ciprus a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összefüggésben 14 mérföldkőhöz kapcsolódóan eddig egy fizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 85 millió EUR folyósítására került sor. A ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv viszonylag nagy terjedelmű, jellegében összetett. A késedelem kockázatának minimalizálása érdekében elengedhetetlen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv erőteljes irányítása és folyamatos nyomon követése. Várható átdolgozását követően a ciprusi helyreállítási és rezilienciaépítési terv REPowerEU-intézkedéseket is tartalmaz majd, és figyelembe veszi a maximális pénzügyi hozzájárulás csökkentett mértékét. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Ciprus stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (29) A Bizottság 2022-ben Ciprus valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Cipruson.
- (30) A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben és a kohéziós politikai programokban kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Ciprus számos további kihívással is szembesül az üzleti környezettel kapcsolatban, különösen az állami tulajdonban lévő szervezetek irányítása, a megújuló energiaforrások alkalmazása, a villamosenergia-hálózat fejlesztése és korszerűsítése, az energiahálózatok összekapcsolása, az energiahatékonyság, a fenntartható közlekedés és a zöld készségek terén.

(31) Az irányítási rendszer hiányosságokat mutat a nemzetközi normák, például az állami tulajdonban lévő szervezetek vállalatirányításáról szóló OECD-iránymutatások és a Világbanknak az állami tulajdonban lévő szervezetek vállalatirányítására vonatkozó eszköztára tekintetében. Különösen a pénzügyi teljesítmény és a közcélok fokozott átláthatósága és elszámoltathatósága növelné az állami tulajdonban lévő szervezetek hatékonyságát és eredményességét, csakúgy mint az olyan bevált módszerek megvalósítása, mint az állami tulajdonban lévő szervezetek irányító testületeibe történő kinevezések érdemeken alapuló és átlátható folyamata. Az állami tulajdonban lévő szervezetek tulajdonosi feladatainak a politikaorientált szakminisztériumok helyett egy erre a célra létrehozott központi szervre történő átruházása vagy legalább a pénzügyminisztériumban egy központi monitoringegység létrehozása szintén javítana a jelenlegi helyzeten. Az irányítás javítása elősegítené annak biztosítását, hogy az állami tulajdonban lévő szervezetek kulcsfontosságú közberuházási projektjei időben befejeződjenek, ez pedig megkönnyítené a zöld és a digitális átállást. Az állami tulajdonban lévő szervezetekkel kapcsolatos intézkedések hatékonyabbá tennék az irányítást Cipruson, valamint fokoznák a piac méltányosságát és átláthatóságát a helyi és külföldi vállalkozások számára. Ez összhangban van Ciprus hosszú távú stratégiájának célkitűzéseivel és az azt alátámasztó cselekvési tervvel (a „Félkormányzati szervezetek modernizálása és az innováció és a hatékonyság megfelelő ösztönzőinek megteremtése” elnevezésű kezdeményezés keretében). Az állami tulajdonban lévő szervezetek irányításának javítását célzó szakpolitikák a közszféra hatékonyságának növeléséhez is hozzájárulhatnak. Ciprus technikai segítségnyújtást kért a Nemzetközi Valutaalaptól az állami tulajdonban lévő szervezetek irányítására vonatkozóan.

(32) A megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségeket Cipruson még jobban ki lehetne aknázni, különösen a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére irányuló további beruházások, valamint a hálózati léptékű energiatároló létesítmények kiépítése révén. Az energiavásárlási megállapodások és a különbözeti ügyletek megfelelő gazdasági eszközök lehetnek a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítására. Ciprus jelenleg nem használ gázt, ugyanakkor a teljes energiaellátási szerkezet 83,2 %-át az olaj teszi ki. Tekintettel arra, hogy a világpiacokon az energiaárak nagymértékben ingadoznak, a ciprusi gazdaság fenntarthatósága szempontjából alapvető fontosságú az olajtól való súlyos függőség csökkentése, hiszen jelenleg teljes szükségletét importból fedezi. Az energiaellátás diverzifikálása és az importfüggőség csökkentése érdekében Ciprus számára előnyös lenne villamosenergia-összeköttetések létesítése és a megújuló energiaforrások bővítése, valamint új infrastrukturális és hálózati beruházások végrehajtása. Emellett ki lehetne terjeszteni és fel lehetne gyorsítani az energiahatékonysági intézkedéseket, hogy megfékezzék az energiafogyasztás növekedését. Az energiahatékonysági intézkedések várhatóan hozzájárulnak a lakosság nagy hányadát (2021-ben 19,4 %) érintő energiaszegénység kezeléséhez is, többek között adott esetben a kohéziós politikai alapok felhasználásával. Ciprus számára előnyös lenne a fenntartható közlekedés előtérbe helyezése. A sziget jelenleg a magánközlekedésre támaszkodik; 2020-ban a közlekedési ágazat összességében a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 21 %-át adta, miközben az elektromos járművek aránya az újonnan nyilvántartásba vett járművek között, valamint az egy járműre jutó töltőpontok száma uniós összehasonlításban itt a legalacsonyabb. Ahhoz, hogy Ciprus igazodjon az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseire, nagyobb ambícióra van szükség az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, valamint a megújuló energia és az energiahatékonyság növelése érdekében.

- (33) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. 2022-ben számos, a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy tudást igénylő foglalkozás esetében állt fenn munkaerőhiány, és a kulcsfontosságú ágazatokban (pl. építőipar, feldolgozóipar) nőtt a betöltetlen álláshelyek aránya. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban.
- (34) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét¹⁵ az 1. ajánlás tükrözi.

¹⁵ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

- (35) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Ciprus esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.
- (36) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magánszektorbeli, kormányzati és külső adósságállományhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (35) preambulumbekkezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban foglalt ajánlások végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizték az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. 2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

Könnyítse meg a magánszektor adósságállományának csökkentését, többek között hatékony jelzálog-érvényesítési keret végrehajtása révén.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a nagyobb fenntartható növekedést előmozdító beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

2. Gyorsítsa fel helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását, többek között megfelelő közigazgatási kapacitás biztosítása révén, és mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdhesse annak végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Hozzon intézkedéseket az állami tulajdonban lévő szervezetek irányításának javítására a nemzetközi normákkal összhangban.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést és diverzifikálja az energiaellátást. A megújulóenergia-termelésben rejlő teljes potenciál jobb kihasználása érdekében gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését megfelelő gazdasági eszközök használata, valamint a villamosenergia-hálózat fejlesztésére és korszerűsítésére – többek között az energiatárolókra – irányuló további beruházások végrehajtása révén. Gyorsítsa fel a villamosenergia-összeköttetések fejlesztését. Terjessze ki és gyorsítsa fel az energiahatékonysági intézkedéseket, többek között az energiaszegénység kezelése érdekében. Terjessze ki és gyorsítsa fel a fenntartható közlekedés felé történő elmozdulást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

*a Tanács részéről
az elnök*
